

פרשת ואתחנן נחמו

י' אב תשפ"ג
שנה י"ד גליון תר"ע

עטרת ששלים

קול קאמרנא 0747962080

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרנא בארה"ק • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • עיה"ק ירושלים ת"ו

עטרת ראשנו דברי תורה מכ"ק אדמו"ר שליט"א

וְעַבְדְּתֶם שֵׁם אֱלֹהִים מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם עֵץ וָאֶבֶן אֲשֶׁר לֹא יִרְאוּן וְלֹא יִשְׁמְעוּן וְלֹא יֵאָכְלוּ וְלֹא יִרְחֲקוּ. וּבִקְשֶׁתְּם מִשָּׁם אֶת הוֹי"ה אֱלֹהֵיךָ וּמִצֵּאתָ כִּי תִדְרָשְׁנֶוּ כָּל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ (ד כח-כט).

צריך להבין למה מפרט התורה ארבעה חושים לא יראון ולא ישמעון וגו', הרי אם הם עץ ואבן ממילא אנו יודעים שאין להם את ארבעת החושים של לא יראון וגו'.

והנראה לומר מהנה כאן מדבר התורה מגלות בני ישראל שגלו בין אומות העולם, כמ"ש בתחלת הפרשה 'כי תוליד בנים ובני בנים ונושנתם בארץ', והנה סיבת העיקרית למה גלו בני ישראל, משום שעזבו את עסק התורה הקדושה, כמ"ש חז"ל במסכת בבא מציעא (פג), אמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב (ירמיהו ט יא-יב) 'מי האיש החכם ויבן את ואת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ' דבר זה אמרו חכמים ולא פירושוהו, אמרו נביאים ולא פירושוהו, עד שפירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו, שנאמר 'ויאמר ה' על עוכם את תורתני אשר נתתי לפניהם'.

השעם משום שכל קיום העולם הוא רק ע"י שבני ישראל יעסקו בתורה, כמ"ש (שם לג כה) 'אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת', והרי כל בריאת שמים וארץ היה בשביל שבני ישראל יקבלו את התורה, כמו שאמרו חז"ל במסכת שבת (פח). אמר חזקיה, מאי דכתיב 'משמים השמעתה דין ארץ יראה ושקטה' וכו' (תהלים טו ט), אלא בתחילה יראה ולבסוף שקטה, ולמה יראה וכו', יום הששי ה' יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם, אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתהו ובהו עיי"ש. והסיבה בזה משום שכל בריאת שמים וארץ נבראו ע"י כ"ב אותיות התורה, כי הרי התורה קדמה לעולם (פסחים נד). וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות נה) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ.

והנה עיקר השראת השכינה הוא ע"י עסק התורה, כמ"ש חז"ל (אבות פ"ג מ"ח) עשרה שיושבין ועוסקין בתורה, שכינה שרויה ביניהם וכו'. וכן עיקר השראת השכינה היתה בקדש הקדשים בין שני בדי הארון אשר שם שני הלוחות הכתובים באצבע אלהים, כי רק ע"י אורייתא וקוב"ה ישראל חד הוא (וזהו ח"ג עג), בא השראת השכינה לעולם.

למה נמשלו דברי תורה למים, דכתיב 'הוי כל צמא לכו למים' (ישעיה נה א), לומר לך מה מים מניחין מקום גבוה והולכין למקום נמוך, אף דברי תורה אין מתקיימין אלא במי שדעתו שפילה. ועי"ז הוא יכול להגיע לבחינת 'עין' שהוא עין החיים וחי לעולם שהוא שלימות התורה לשמה, ולא מתורה של עין הדעת טוב ורע שהוא תורה שלא לשמה, ואז יהיה האותיות התורה הנקראת 'ואבן' בשלימות, בבחינת 'אבן שלימה יהיה לך' (דברים כח טו).

אבל האיש שהוא 'לא יראון' בתורה, כמ"ש (ישעיה ל ב) 'היו עיניך ראות את מורד', ולא ישמעון ג"כ בתורה, כמו שאומרים חז"ל בקידושין (כג) און ששמעה קולי על הר סיני, ולא יאכלו ג"כ בתורה, כי אכילה הוא לפעמים פירוש לשון לימוד, כי התורה היא בחינת לחם כמו שכתוב (משלי ט ה) 'לכו לחמו בלחמי', ולא ירחקו הוא ג"כ על תורה, כמו שאמרו חז"ל (פסחים צג) שמשויה מורה ודאין. שארבע דברים אלו מרמזים על מי שאינו לומד לשמה באהבה בד' חלקי התורה שהם פרד"ס, ואם כל הד' חושים שלו, שאז הוא פוגם ח"ו בשורש של גד' עולמות אבי"ע שהם מושרשים בד' עולמות העליונים אח"פ ובעינים, שמשם נמשכים ונתפשטו ד' חלקי התורה, כמבואר בכתבי מרן האר"י הקדוש (ספר הגלגלים פרק פח).

ועי"ז אומר התורה 'ובקשתם משם את' היינו שיקבש ויחפש בתוך לימוד התורה שהוא בחינת א"ת אותיות התורה, את 'הוי"ה אלהיך' שיעסוק בתורה לשמו יתברך, ועי"ז 'ומצאת' את השכינה, שישרה עליך השכינה הקדושה.

וכל זה הוא רק ע"י 'כי תדרשנו בכל לבבך' בחינת תשובה עילאה, בחינת בינה, כמ"ש בפתח-אליהו (תיקון י"ז) בינה לבא, ובה הלב מבין. שהוא תשובה עלאה, 'ובכל נפשך' הוא מסירות נפש בחינת תשובה תתאה, כדי שלא יהיה 'ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי' (תהלים נטו), ועי"ז יהיה לימוד התורה בשלימות, ובה יקרב את הגאולה השלימה, וישרה הקב"ה שכינתו בישראל בב"א.

רעוא דרעיון תשפ"ג ב לפ"ק

והנה עיקר עסק התורה הוא רק ע"י שלומד במסירות נפש, כמו שאמרו חז"ל (ברכות סג) אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה. וכמו שאמרו במסכת אבות (פ"ו מ"ד) כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחיי צער תחיה, ובתורה אתה עמל.

וזהו שכתוב כאן 'כי אבד תאבדון מהר מעל הארץ' כי הארץ הוא בחינת השכינה, ובפרט ארץ ישראל שכתוב בה 'ארץ אשר הוי"ה אלהיך דרש אתה תמיד עיני הוי"ה אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה' (דברים יא יב), שע"י שעוזבים את התורה אתם תאבדון את הארץ שהוא השראת השכינה, ועי"ז אתם דוחים את קץ הגאולה גאולת השכינה, וזהו 'הפיץ הוי"ה אתכם בעמים' כי והפיץ בגי' כמנין ק"ז, שע"ז אתם דוחים את קץ הגאולה.

וזהו כונת הבעל-הטורים שפירש וז"ל: 'ועבדתם שם אלהים' ואינו אומר אלהים אחרים כמו בכל מקום, רמז ישראל שבחוצה לארץ עובדי ע"א בטהרה הם (ע"ז ה) ע"כ. וז"ל הכוונה בזה, שבחז"ל העבודה היא בגבורות בחינת אלהים, שהיא עבודה ביראה, וכן הלומד שלא לשמה היא העבודה בבחינת גבורה, כי אינו לומד באהבה לשמו יתברך, לתקן עולם במלכות שדי, משא"כ בארץ ישראל שהשכינה היא באתגליא, העבודה היא ברחמים בחינת הוי"ה 'ארץ אשר הוי"ה', שהיא עבודה באהבה ולשמו יתברך.

ולכן יש לפרש 'ועבדתם שם אלהים' היינו מי שהוא בחז"ל או שלומד שלא לשמה, עי"ז הוא עובר את השם יתברך במדת הגבורה, אז הוא צריך להמשיך עליו 'מעשה ידי אדם עץ ואבן' היינו כי מספר 'מעשה' הוא בגי' של"ם מ"ה, לרמז שצריך להשלים את עצמו בשם מ"ה, שהוא בגי' אד"ם שהוא מספר שם הוי"ה במילוי אלפי"ן, היינו שצריך להמשיך עליו אלופו של עולם שהוא שם התיקון, וגם מ"ה הוא בחינת עונה, כמ"ש 'ונחנו מה' (שמות טו ט), היינו שע"י שלומד בעונה ושפלות הרוח ולא ח"ו להתגאות שלא לשמה, מתקיים בו התורה, כמו שאמרו חז"ל במסכת תענית (י).

עטרת פז

אמרות טהורות מרבתינו זי"ע

שמע ישׂראל הו"ה אלהינו הו"ה אלהינו (ד)

היינו כדברי חכמו"ל (ברכות יג) שמע ישראל ד"א ד' אחד, זו קריאת שמע של רבי יהודה הנשיא. ולכאורה מדוע של רבי יהודה הנשיא. ואמרתו לפרש בס"ד כי שמע ישראל ד"א ד' אחד מרומז וא"ו סדרי משנה, היינו שמע הוא זרעים, שהיא אמונה (שבת לא), אמונה הנשמע מפה לאוזן מאברהם אבינו ע"ה ראש למאמינים. ישראל מועד, כי ע"י ישראל מקדשים מועדים בבית דין, ולכן אומרים מקדש ישראל והזמנים, הו"ה מרומז לסדר נשים, כי איש ואשה שכינה שרויה

ביניהם, י"ה מן איש, ו"ה מן אשה, (כרשי סוטה י), אלהינו הוא נזיקין כי היין נקרא אלקים כנודע, הו"ה מרומז על קדשים, כדברי הוזה"ק דהכהנים היו מכוונים בשעת הקרבת הקרבנות כן לשם הו"ה, אחד טהרות, מי יתן טהור מטמא הלא אחד (איוב ד ד), וזה מרומז בו' תיבות של שמע ישראל ד"א ד' אחד וקריאת שמע של רבי יהודה הנשיא שהוא חיבר וא"ו סדרי משניות.

בית אבות עמו' עה מרבינו חיים יעקב מקאמרנא

ראה למדתי אתכם הקים ומשפטים פאשר צני הו"ה וגו' (ד)

דרשו חז"ל (חגיגה י) מה אני בחנם אף אתם נמי בחנם ע"כ. א"כ לפי זה קשה במה יכולים להתפרנס עצמם התלמידי חכמים, וכן מלמדי תינוקת כשאסור להם להנות מזיו תורתם, לזה טוב להמלמד תינוקת להדריך את תלמידיו בדרך ארץ,

היינו שידעו האידך לדבר עם כל אדם בדרך ארץ ולא בעזות מצח, וכיוצא בזה הרבה עניני דרך ארץ שיש להמלמד תינוקת ללמד תכלית דרך ארץ, ועבור זה רשאי הוא לקבל שכר.

יקן ביתו פ"ב מ"ב אופן יט מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

ואתם הדבקים בהו"ה אלהיכם חיים קלכם היום (ד)

וממורי הקדוש החוזה מלובלין נשמתו עדן, שמעתי פירוש על הפסוק ואתם הדבקים בהו"ה אלהיכם חיים מולכם היום כלומר אותן הדבקים בתלמוד חכם (כתובות קיא) יכול הת"ח להעלותם, אבל אותן המתלוצצים מת"ח, והת"ח נבזה בעיניו וגדולה השנאה ששונאים אותנו, בודאי אין בכח ת"ח להעלותם במסירות נפשם.

זכרון דברים דף לה מרבינו אלכסנדר מקאמרנא

עם י"ג פעם מיד"ה הם כמון מיכאל אברהם (וכו). אע"פ שאדם נולד תחת מזל ומדה, שנוטה לרע לכעס ולגאווה ולחמימות הרע, יכול להמשיך על ידי זכות אבות לכפות המזל, ושם הנורא הו"ה שורה על האדם, שמקדש ארבע יסודות שלו, כמבואר בזהר, ובשער הקדושה.

ולכן מספר הפסוק ואתם הדבקים בהו"ה אלהיכם חיים מולכם היום מספר השוה 'אש מים רוח עפר' עם שם הקדוש הו"ה, כשאדם זוכה לזכך מדותיו באמת, שורה עליו שם הקדוש, עם ארבע מלאכים מיכאל גבריאל נוריאל רפאל, מספר הפסוק, ואי אפשר לאדם להיות דבוק באלהיו באמת, אם לא בזיוכך מדותיו, לסבול כל הרעות ולקבלם באהבה ובשמחה.

נתיב מצוותיך נתיב היחוד שבילד ד אות ב מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

'ויאמר ה' אל משה עלה אר הר העברים הזה וראה את הארץ אשר נתתי לבני ישראל (במדבר כו יב). וכן כתיב 'עלה אל הר העברים הזה הר נבו אשר בארץ מואב אשר על פני ירחו וראה את ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל לאהודה' (דברים לב ט). 'כי מנגד תראה את הארץ, ושמה לא תבוא אל הארץ אשר אני נתן לבני ישראל' (שם נב). א"כ לפי זה היאך היה משה רבינו אומר כאן אעברה נא ואראה את הארץ הטובה, הרי הוא היה רוצה לבוא שם ממש, ולא בראיה בעלמא, אלא כאן מיירי כמו שכתבתי, שמייירי שמשוה היה רוצה שתהיה הגאולה השלמה, ולא יחרב בית ראשון ושני, ולא יהיה גלות הארץ הזה, לזה דייק ואמר כאן הארץ הטובה היינו שיהיה מעתה אחר כל הביור הטוב, ויתעלה הקדושה למעלה למעלה, והקליפות יפלו למוטה בלי תקומה לעולם, כמו שיהיה ממש לעתיד לבוא בימי משיח צדקנו. וזהו שאמר הכתוב הקדוש ואראה את הארץ הטובה דייקא, בלי שום תערובת כלל, אבל לא היה רוצה דייקא לבוא, כי במילא כשיהיה נמתק בקשה זו, היה בא לארץ ישראל, והבן.

בן בית' ח"ב דף ה מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

ואתם הדבקים בהו"ה אלהיכם חיים קלכם היום (ד)

ידוע שיש ארבע יסודין בגוף בר נש, אש מים רוח עפר, אשר ממנו נמשך כל מדות טובות ורעות, כמבואר בשער הקדושה לרח"ו, יסוד האש, גאווה וכעס. מים, תאות תענוגים רעים. רוח, הוללות והתפארות. עפר, עצבות ועצלות. ועליהם ממונה עון משחית אף חימה (וה"ק ח"ב מא).

וכשאדם זוכה להפכם לטוב, לאש גבוה לאהבה בתענוגים (שיר השירים ז ז), 'בה' תתהלל נפש' (תהלים לד ג), לעצוב על עונות, ולהתעצל בעבירה, ולדקדק איזה מצוה

ואיזה עבירה, כי רשע גמור נואף ובעל תאוה, יותר טוב מן המלביץ פני חברו ברבים, המלשין ומבזה תלמיד חכם, שהוא נקרא אפיקורס, שאין לו חלק לעולם הבא (סנהדרין טז), ולא עוד אלא שזה הרשע יודע שהוא רשע, ומתאנח על זה, ויש לו לב נשבר, והצר הצורך הזה המתגרה בצדיקיא, נעקר מן העולם הזה ומן העולם הבא בלי תשובה וחרטה.

ולכן בני העיקר הוא מדות טובות, עד שיתקדשו הארבע היסודות לטוב, ושורה עליהם ארבע מלאכים, מיכאל גבריאל רפאל ד"אל נוריאל, שהם במספר השוה א"ש מ"ם ר"ח ע"פ ד', שהם מקדשין היסודות דבר נש.

ומבואר בזהר (שם), נחתין עמיה ד' מלאכים כו', חד מיכאל בזכות אברהם, גבריאל בזכות יצחק, נוריאל בזכות יעקב, רפאל בזכות אדם קדמאה, ומספר 'אברהם מיכאל, יצחק גבריאל, יעקב נוריאל, רפאל אדם' במספר שלש עשרה פעם מו"ל, שלש עשר פעם מד"ה שבאמת י"ג פעם מו"ל

השלמה, גאולה זו שתהיה אחר כל הדינים. וזהו אשר בעבר הירדן, ולא יהיה עוד שום גלות.

ההר הטוב הזה והלבנון כלומר ההר, ה' ראשונה הוא ה' עלאה, בינה, וה' שניה הוא מלכות, ור' הוא שם אלהים של בינה, שמשם הוא ראשית שם אלהים, ומלכות ג"כ נקראת אלהים, כנודע. וזהו ההר מלכות ובינה. הטוב אין טוב אלא צדיק, היינו צדיק עליון של חכמה, וצדיק תחתון של ת"ת ז"א קדישין. וזהו הטוב הזה שהוא ת"ת. והלבנון לובן העליון, לובן החכמה. וזהו היחוד בשלמות כל ד' אותיות הו"ה ב"ה, או"א תו"מ. וזהו תפלת משה רבינו שיעבור תפלתו להיכל הפנימי. ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן. היינו אחר הירדן, ולא יהיה עוד שום גלות, אלא שיהיה עתה ג"כ ההר הטוב הזה והלבנון לובן החכמה, שיתלבנו על העונות והחטאים של ישראל, והבן.

ויש להקשות מהו שאמר משה רבינו ואראה את הארץ הרי הקב"ה ג"כ אמר למשה שיראה את הארץ כדכתיב

עטרת רז

רזי תורה מרבתינו זי"ע

אעברה נא וראא את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן ההר הטוב הה' והלבנון (גכה)

כלומר, כאן התחיל משה רבינו להתפלל שתהיה הגאולה השלמה, ולא יהיה שום גלות לעולם, לא ביון ולא בכבל ולא באדום, כי ראה כמה צרות רבות שיעברו על ישראל ר"ל. לזה אמר בקשה להשי"ת שהוא רחום ותנון אעברה נא שהיא תפלה שיעבור התפלה שלו, שהוא מתפלל עתה עבור כל כללות ישראל, שתהיה הגאולה השלמה, שיעבור התפלה הזו עד היכל הפנימי, כדי שלא יוכל שום מקטרג וחיצונים וקליפות לעכב תפלתו, לזה ביקש שיעביר את תפלתו מהם. ואם לא יהיה שום מקטרג, אז בודאי אני נענה בתפלתי, ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן כנודע שירדן הוא דינים תקיפין של גלות, לזה ביקש שיהיה עתה הגאולה

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' ז"ר זהב'
לרבינו יצחק אייזיק מקאמנא זי"ע

בענין קריאת שנים מקרא ואחד תרגום בפסוק 'שמע ישראל'

ענין קריאת שנים מקרא ואחד תרגום

איתא בטעמי המצות ושער המצות למרן האריז"ל (פרשת ואתחנן, במצות תלמוד תורה כמזמור שמו"ח) ז"ל: ומנהג מורי ז"ל היה תקף בסיומו תפלת שחרית דיום השישי, היה הולך לבית הכנסת או לבית מדרשו אם היה שם ס"ת כשר, והיה מוציא וקורא בו הפרשה שמו"ח, והוא היה קורא המקרא מתוך הס"ת, והיה לו תלמיד אחד שהיה מקרא לו התרגום מתוך ספר תרגום, והוא אומר אחריו, וכן היה עושה בכל פסוק ופסוק עד שמשלים הפרשה. ולא היה עושה כמו שיש מתייהרים לקרות כל הפרשה כולה מקרא פעם אחת ולשונתה פעם שנית, ואח"כ קוראים כולה ביחד תרגום פעם שלישית, אלא כל פסוק ופסוק בפני עצמו היה קורא שני פעמים מקרא ואחת תרגום. ע"כ.

בפרשת ואחתה דאיכא בו פסוק היחוד שמע ישראל וגו', יש מאחרונים שרצו להחמיר שלא יאמרו כדעת מרן האריז"ל שנים מקרא פסוק בפסוק 'שמע ישראל' כיון דמחזי כשתי רשויות, כדאיתא בגמ' (ברכות לז): אמר ר' זורא כל האומר שמע שמע כאומר מודים מודים דמי.

דעת האוסרים לכפול פסוק 'שמע'

וכך כתב בספר משמרת שלום (קאדינאו, סימן כד אות ג): בפרשת ואתחנן פסוק 'שמע ישראל' לא יקרא פסוק זה לבד שמו"ח, אלא יקרא עד 'ובשערך', ואח"כ יקרא פעם ב' מ'שמע' עד 'ובשערך', ואח"כ יאמר התרגום שעל זה. ובהגהות שם כתב הטעם, נלע"ד דיש לנהוג כן משום דאסור לומר שמע ב' פעמים, וכמ"ש בשו"ע (סימן סא ס"ט), ועיין במג"א (שם סק"ז) בשם הל"ח דאסור לומר שמע בכל פעם שאומר בסליחות ויעבור, והשל"ה מתיר משום דמפסיק בינתיים הרבה לא מחזי כב' רשויות. אבל בקריאת שמו"ח נראה דאין לכפול פסוק 'שמע', על כן יעשה ככפנים, ופלא גדול בעיני שלא ראיתי מי שנתעורר לזה. ע"כ.

וכן בקף החיים (סימן סא סק"ה) חשש לזה, וכתב: ולי נראה דיש לאמרו בפעם שניה בלחש, כדי לצרף לזה ג"כ סברת האומרים דאם אומרו בלחש לית ביה מידי. ע"כ. וכן בספר מעורר ישנים (סימן כו, עמ' מז אות מב) כתב: דבקריאת שמו"ח אין לכפול פסוק שמע שיש לחוש

לב' רשויות, וכתב שם (אות קה) דאם אומר הפרשה פסוק פסוק יאמר פעם השנית שמע בלחש. ע"כ.

דעת רבינו שמואל לכפול פסוק 'שמע'

אמנם דעת רבינו בספרו שולחן הטהור (סימן סא ס"ח) שכתב: כשכבר יצא ידי מצות קריאת שמע וקורא כקורא בתורה, או להגן, מותר לומר אפילו אלף פעמים ביחד פסוק של שמע ישראל, ואין כאן חשש. ע"כ.

וכן כתב רבינו בזהב (שם סק"ג בכללי פסקי הלכות אות ג): וכל זה שאסור לומר שמע שמע, בקורא לקיים מצות קריאת שמע לקבל מלכות שמים, או בקורא בסדר התפלה. אבל לשם תחנונים או כקורא בתורה, יקרא אפילו אלף פעמים ביחד פסוק שמע ישראל, ואין כאן חשש. ע"כ.

והאריך בזה רבינו שם בביאור דברי הגמרא, דבפסוק שמע איזה טעות ושקר יפול בזה לומר חלילה שתי רשויות כמו במודים, אלא הטעם דמשתקין אותו, כיון שמקבל עליו אמונת קבלת מלכות שמים לא יאמר שתי פעמים, שהוא היפך הקבלה שאינו מאמין ומקצר במציאות השם, אבל כשאומר הפסוק שתי פעמים בקורא בתורה אין משתקין אותו, דהרי במקום שמוותר להפסיק יכול לומר אלף פעמים פסוק אחד, אלא במקום סדר התפלה והוא חוזר מחמת חסרון כוונה מגונה הוא. וזה כפסק הגאונים (רבינו הגאון, ובה"ג ברכות פ"ב ב.) והר"ף (ברכות כג), שאי אפשר לפרש דבריהם דברי קבלה אלא על פי הקדמות מרן אלקי הריב"ש ז"ל, ולדבריהם עיקר איסור החוזר בעת קיום המצות בשביל חסרון כוונה, וכל הפסוק הוה מגונה, וכל תיבה משתקין אותו, דזה ודאי אינו כקורא בתורה אלא מחסרון כוונה, והרי הוא ככופר בעת היחוד ואינו מאמין ומקצר במציאות השם יתברך. אבל שלא בשעת קיום המצוה וקבלת מלכות שמים אלא כקורא בתורה מותר לומר אפילו אלף פעמים פסוק שמע ישראל, וזה פשוט וברור.

הרי שכתב רבינו שמואל לומר ב"פ שמע שמע במעביר הסדרה שמו"ח, וליכא שום חשש בזה.

דעות האחרונים שמוותר לכפול פסוק 'שמע'

וכ"כ כל האחרונים, ובניהם המאמר מרדכי (סימן סא סק"ה) שכתב: ולדברי כולם נראה לי דמי שקורא הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום, ונוהג לקרות כל פסוק ופסוק ב' פעמים ואח"כ התרגום, וכדעת האר"י ז"ל וכמה אחרונים ז"ל, אין לו לחוש בפסוק שמע ישראל שלא לקרותו ב' פעמים רצופים, דלא שייך בזה לומר דמחזי כמקבל ב' רשויות ח"ו, דשאני הכא שהרי קריאתו מוכחת עליו שהוא כופל כל הפסוקים, וסריכה נקיט ואזיל גם לטעמא דמתלוצץ ושייהי

מגונה מיהא ליכא הכא, ועוד שכבר נסתפקו התוס' ז"ל אי לא קפדינן אלא בקורא ק"ש בעונתה או דילמא לא שנא, ונהי דנקטינן לחומרא כמבואר בסי"א, מכל מקום בכה"ג ליכא למיחש כלל. ע"כ.

וכן בשו"ת בנין ציון לבעל ערוך לגר (סימן לו) אחר שהאריך לבאר יסוד הדין, כתב: שהרי מצוה לחזור הפרשה שנים מקרא, וע"פ האר"י יש לכפול כל פסוק ופסוק וקורין הפסוק שמע ישראל ב' פעמים זה אחר זה, ואין קפידא. ע"כ.

וכן בשו"ת אבני צדק לבעל הייטב לב מסיגוט (ה"א סימן ט) כתב בא"ד: שנית תמה בענין קריאות שמו"ח איך קורין פסוק שמע שמע ב"פ הא משתקין אותו, לק"מ לא מבעיא להב"ח שפוסק כירושלמי דיחיד מותר אפילו בקול במקום שאין שומעין, וכן מותר אפילו ברבים לקרות ב"פ בלחש, א"כ לק"מ, אלא אפילו לדידן דקי"ל כדפסק הטוש"ע דאין לחלק בהא, היינו בכיון לבו א"צ לקרות ב"פ, אבל בלא כיון לבו הרי מבואר בסימן ס"ג דחוזר וקורא, והיינו בלחש, וביחיד בקול כבלחש דמי כמבואר שם בט"ז ומג"א ומשכחות עיי"ש ותמצא. א"כ בשמו"ח הרי קורא ביחיד ושרי, ועוד נראה אפילו בקול ובמקום שיש שומעים היינו שהיה במקום רבים נמי שרי, דדוקא אם קורא בפני שומעים ב"פ שלא לצורך מחזי ב' רשויות, דאל"כ למה כופלו ב"פ, אבל בשמו"ח שכך הכשירו ומצותו לקרות ב"פ אין כאן חשד משום ב' רשויות, לכן זה ודאי שרי לכ"ע. ע"כ.

וכן בספר עוד יוסף חי לבן איש חי (ויגש אות יג) כתב בא"ד: דאפילו פסוק שמע ישראל אין קפידא לכפול אותו משום חשש דמחזי כמודה לשתי רשויות ח"ו, אלא בהיכא דאומרו בתורת קבלה שבא לקבל עליו אלהותו יתברך בקריאתו בפסוק זה, וגם שאומרו לקיים ע"ע ליחד שמו יתברך באומרו ה' אחד, אבל אם אומר כקורא פסוק של תורה אין להקפיד בכפל שלו, וראיה לזה שאנחנו אומרים פסוק זה ב"פ בוא"ז בקריאת שנים מקרא ואחד תרגום כיום שיש בשבת בפרשת ואתחנן. ע"כ.

וכן בשו"ת ערוגת הבושם (גרונאוואד, סימן יז) האריך בנידון זה ומסיים: ומדברינו למדנו דמי שנוהג לקרות הפרשה ב' מקרא וא' תרגום כל פסוק פסוק בפ"ע בפרשת ואתחנן, כשמגיע לפסוק שמע ישראל כיון דקורא נמי התרגום, א"כ לא הוי בכלל שמע שמע ושפיר דמי. ע"כ.

עטרת זקנים

יומא דהילולא ממאורי הדורות

רבינו הגאון הקדוש רבי אברהם מרדכי בן רבי בנימין זאב יעקב מפינשטוב זיע"א
י"ז מנחה אב תקפ"ד

חותן רבינו הגאון הקדוש רבי יצחק אייזיק מקאמרנא
 זיע"א בעל ה'היכל הברכה'

שימש שלוש מאות צדיקים בעלי רוח הקודש

כי חוץ שכל הספרים של אאמו"ר זלה"ה נאמרים ברוח הקודש, אלא שהוא קיבל כל דרך עבודת הבורא ברוך הוא, **מאא"ר הרב הקדוש מו"ה אברהם מרדכי זלה"ה מפינשטוב** (רי"ש פולין), **שימש שלוש מאות צדיקים בעלי רוח הקודש תלמידי הבעש"ט זלה"ה**, וכל מה שקיבל מהם הכל מסר בכח ובכוונה לאאמו"ר זלה"ה, שראה שיש בו דעת דקדושה, אפילו כשהיה אז בן ט"ב שנים הכיר בו שיש בו דעת קדוש, שיוכל לקבל כל אלו דרכי ונתיבות הדרכים של כל הצדיקים הנ"ל. ועוד, ששמע **אא"ר זלה"ה הנ"ל** הוא מעצמו מפי קדשו של רבינו הקדוש רבי יעקב יצחק מלובלין זלה"ה בעת שהתחתן עמו, שאמר בזה הלשון: 'דאס קינד החתן שלכם וועט פאר שאנין די וועלט'.

הקדמת רבינו אליעזר צבי מקאמרנא לנתיב מצותיך'

בפירוש זה 'זקן ביתו' על פרקי אבות נכתב גם כן כמה עניני חסידות ומעשיות אמיתים מכמה צדיקים, כמו ששמעתי מאאמו"ר זלה"ה, שהוא קיבל כל המעשיות מוקני **הרב איש אלוקים כש"ת מו"ה אברהם מרדכי זלה"ה מפינשטוב**, שהיה משמש שלוש מאות צדיקים בעלי רוח הקודש, ושמע וראה מהם כל אלו מעשיות, ע"כ.

הקדמה לאור עינים' מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

תלמיד תלמידי הבעש"ט

סיפר צדיק אחד תלמיד מרן הבעל שם טוב, **למורי חמי מוהר"ר רבי אברהם מרדכי הצדיק מפינשטוב**, שהלך עם מרן למקוה בימי החרף בעת קור גדול, אשר מן הגנות נמשכים הגליד ונקרא 'סאנפיל', והמקוה נתחמם תיכף על ידי יהודים, וענין זה היו יכולים כל בית מרן לחמם המקוה בחום גדול, ועמד במקוה איזה שעות עד שהתחיל הנר לטפטף ולכבות, ואמר לו: רבינו, הנר מטפטף לכבות, ואמר לו דארנע (שוטה), קח 'סאנפיל' מן הגג והדלק, מי שאמר לשמן וידליק יאמר לזה וידליק, וסיפר שהיה דולק והולך, עד שהלך עמו לביתו אחר שעה ושתיים, וכשבא לביתו נשאר מעט מים בידו.

'נצח חסד' פ"ו מ"ב מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

סיפר לי מורי חמי רבי אברהם מרדכי מפינשטוב, ומעיד אני עליו שלא היה משנה בעד כל הללי דעלמא שסיפר לו זקן

אחד איש צדיק, ואמר לו: בני, בפעם אחת הלכתי עם מרן הבעל שם טוב למקוה בלילה, והיה שוהה הרבה זמן בתוך המקוה, ואמרתי לו רבינו, הלא הנר הולך וכובה, והשיב לי בזה הלשון: דארנע, נעם א צאפין פין דעם דאך, אין צינד איהם אהן, מי שאמר לשמן וידליק יאמר לצאפין וידלוק. ופירושו בלשון הקודש: שוטה, קח את הגליד המחומר על פי הגג בימי הקור, והדליק אותו. ואמר אותו הזקן שהיה דולק והולך עד שהולך את מרן אלקי לביתו, וכאשר באנו לביתו שהיה שם נר דולק, נשאר מעט מים בידו, שנפטר מחום האור שדלק, עד כאן שמעתי ממורי חמי, ותאמינו אחי בזה ובכל המעשיות, שהם אמת כמו ה' אלוקים אמת, ע"כ.

'מעשה השם' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

תלמיד המגיד מזלוטשוב

שמעתי ממורי וחמי שהיה תלמיד מובהק מרבינו הקדוש הצדיק מוהר"ר יחיאל מיכל מזלוטשוב, שפעם אחד נסע מרן אלקי קודש קדשים אור שבעת הימים רבינו ישראל בעל שם טוב על הדרך, והלך אל היער להתפלל מנחה, וראו התלמידים שמכה ראשו מאוד באילן, וצועק וזוכה צעקות משונות ובכייה רבה, והמה ראו כן תמהו, ושאלו פה קדוש מה זה ועל מה זה, והשיב שצפה ברוח קדשו על הדורות שיהיו סמוכים למשיח, וראה שיהיה רביים כארבה לרוב והם הם יעכבו את הגאולה.

'היכל הברכה' פרשת כי תצא מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

סיפר לי מורי חמי, מה שסיפר לו רבינו אור שבעת הימים מוהר"ר יחיאל מיכל מזלוטשוב, תלמיד מרן הבעל שם טוב, שפעם אחת הלך הוא ושני תלמידים עם מרן בשדה, והגיע שעת מנחה, ואמרו לו אין לנו מים לנטילת ידיים לצורך התפילה, ולקח מרן את המטה, והכה בארץ, ונבקע שם מעיין אחד, ונטלו ידיהם והתפללו, ועד היום קוראים אותו הערלים, 'בעל שמסקי קערניצע' (המעיין של הבעל שם טוב).

'מעשה השם' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

תלמיד ה'דגל מחנה אפרים'

סיפר לי מורי חמי, כי בעת נסיעתו יותר משני שנים לשימוש צדיקים, היה גם אצל נכד מרן אלקי הבעל שם טוב, והוא הרב בעל דגל מחנה אפרים, ופעם אמר לו: בוא ואספר לך דבר חכמה מוקיני, והוא: בעיר מעזיביו היה עשיר מופלג, והיה חולק על זקני הבעל שם טוב, כדרך הפתאים בני הכסילים שחולקין על הצדיקים, פעם אחת וכו' עיי"ש בארוך שהצילו הבעל שם טוב מעלילת דם.

'מעשה השם' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

תלמיד ה'נעם אלימלך' מליוענסק

ושמע ממורי וחמי הצדיק מורנו הרב רבי אברהם מרדכי מפינשטוב מפיו של רבינו אלימלך מליוענסק ינחו מלחלוק עלי שתי שנים, ואביא משיח וגאולה שלימה, ואמר: חידוש נפלא הוא לי על התנאים, שצפו ברוח קדשם עד סוף כל הדורות, וכתבו כל כך גזירות רעות ויסורים שיהיו קודם ביאת

משיח, ולא ראו שאלימלך יהיה בעולם, וכל אלו הרעות והגזירות כבר המתיק אותם וביטל אותם אלימלך, כל זה שמע ממורי חמי זצ"ל מפיו הקדוש.

'נתיב מצותיך' נתיב התורה ד' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

קובלתי ממורי חמי הקדוש החסיד המפורסם מו"ה אברהם מרדכי מפינשטוב, שקיבל מרבינו הקדוש אלימלך ז"ל מליוענסק רבו, שקיבל מרבו עד אליהו ז"ל, שבכל יום שאין אומרים תחנון אין אומרים (לפי הפלית עריכה) פסוקים ולא קדיש, אלא מתחיל והוא רחום.

'שולחן המהור' סימן רלו ס"ב מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

תלמיד ה'קדושת לוי' מבארדיטשוב

כמו שעשו להקדוש מופת הדור מוהר"ר לוי יצחק ז"ל שסיפר לי מורי חמי שהיו מחלישין דעתו מאוד אין שיעור, ובשנת תקנ"ג מרוב חלישות דעת הרבה, נפל ממדרגות בעיני מ"ש, והיה מתפלל בתוך סידור קטן במהירות, וניתק מעט דעתו כידוע כל זה, וסיפר לי מורי חמי הרב הצדיק הקדוש מו"ה אברהם מרדכי מפינשטוב שהמגיד הקדוש מקאזניץ תלמידו עזרו הרבה, ואמר שבודאי לא היו מניחין אותו מן השמים ליפול ממדרגתו חלילה, אלא שגם בשמים ממעל בשנה הזאת היה עליו קטרוג, שהתגרה עצמו עם שרי מעלה בשנה הזאת, על כן לא היה באפשרויות לעזור, ומורי חמי היה אצלו בשנת תקנ"ד אחר המעשה הנ"ל, שכבר חזר למדרגתו הגבוהה באור מופלא ובמדרגות גדולות, והיה אצלו קרוב לשנה ולמד אצלו תורה ויראה ואהבה, עד שנעשה כאש שורף להבת שלהבת, והיה לו חלישות הדעת הרבה מאותן וכו', וקרא למורי חמי ואמר לו: ראה בני שאני מפיל גורל אם הם אינם כדאים להיות אצלי כי הם ערב רב, או שהם כשרים משורש ישראל ואני איני כדאי, ותמיד נפל הגורל שהם אינם כדאים להיות אצלי, וכך היה כל זמן היותו אצלו.

הקדמה להיכל הברכה' מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

תלמיד ה'אוהב ישראל' מאפסא

וסיפר לי מורי חמי מקדושת הדבור של רבינו רבי אברהם יהושע העשיל מאפסא הנ"ל, שהיה קרובו והיה מקורב אצלו מאוד, והיה לומד עמו ביחד גמרא ותוספות, והיה זה בימי חורפו, ופעם אחת ביקש ממנו הרב הקדוש מורי ורבי איש אלקים מוה"ר נפתלי מראפטישין בימי חורפו, את מורי חמי הנ"ל, ואמר לו אברהם מרדכי: 'איך בעט דרך האב רחמנות, אין ווער מיר געוואהר אצל הרב, וויא ער האלט פון מיר', וסיפר לי מורי חמי שהיה דורש וחוקק ממנו לערך חצי שנה, שידע איזה דבור מה שיאמר על חבירו הנ"ל, ולא היה באפשרות שישמע אפילו דיבור קטן לידע את דעתו, מה אצלו הרב מוה"ר נפתלי הנ"ל. כי כל כך אחר רוב דיבוריו, היה לו משקל זהב של ממש בפיו, שלא ידבר שום דיבור על שום בן אדם, שלא ירע בשום דבר לבר ישראל, כי אפילו על רשעים גמורים כיון שנקראים יהודים אסור לדבר עליהם, והוא מצער השכינה ופוגם בה.

'זוהר חי' פרשת ויחי מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא